

คู่มือแนวทาง การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร

คำนำ

แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตเพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ของกรุงเทพมหานคร ในมิติที่ 1 การสร้างวัฒนธรรมสุจริต ภารกิจตามมิติที่ 1.1 การเสริมสร้างจิตสำนึกและความตระหนักแก่บุคลากรทั้งข้าราชการการเมืองฝ่ายบริหาร ข้าราชการการเมืองฝ่ายสภาท้องถิ่น และฝ่ายประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กิจกรรมที่ 1.1.2 (1) กิจกรรมอบรมหรือเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการกระทำทุจริตประพฤติมิชอบและการกระทำที่เป็นผลประโยชน์ที่ทับซ้อน นอกจากกำหนดให้หน่วยงานจัดอบรมหรือเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการกระทำทุจริตประพฤติมิชอบและการกระทำที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนแล้วยังกำหนดให้หน่วยงานจัดทำคู่มือแนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นด้วยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรของกรุงเทพมหานครมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการกระทำทุจริตประพฤติมิชอบและการกระทำที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน และให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีศักยภาพปราศจากการทุจริตประพฤติมิชอบ และการหวังผลประโยชน์ในทางมิชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และเพื่อสร้างจิตสำนึกของข้าราชการและบุคลากรของกรุงเทพมหานครให้ทัศนคติที่ยึดมั่นในการปฏิบัติงานราชการอย่างสุจริตไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการและบุคลากรสังกัดสำนักงาน ก.ก. ทุกท่าน รวมทั้งผู้ที่สนใจศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนและเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน	1
ผลประโยชน์ทับซ้อนคืออะไร	1
ประโยชน์ส่วนบุคคล	1
ประโยชน์ส่วนรวม (ประโยชน์สาธารณะ)	1
การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	2
รูปแบบของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	3
ลักษณะของหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์	4
การรับมือกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์	8
บทที่ 2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน	10
บทที่ 3 แนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	16
บรรณานุกรม	25

บทที่ 1

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อนคืออะไร

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) หรือ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ขัดกัน หมายถึงสภาวะการณ์ สถานการณ์ หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องใช้ดุลยพินิจปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่เพื่อส่วนรวมเพื่อหน่วยงาน หรือเพื่อองค์กร แต่ตนเองมีผลประโยชน์ส่วนตนเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องนั้น ๆ

สภาวะการณ์ สถานการณ์ หรือข้อเท็จจริงอันเป็นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมนี้เป็นเหตุหรืออาจเป็นเหตุทำให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้ดุลยพินิจ ปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างเป็นกลาง อย่างตรงไปตรงมา เพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หน่วยงาน หรือองค์กรได้อย่างเต็มที่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งน่าจะเชื่อว่าบุคคลนั้นจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนบุคคลของตนเองที่เกี่ยวข้องอยู่มากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม

สภาวะการณ์ สถานการณ์ หรือข้อเท็จจริงอันเป็นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมนี้จึงเปิดโอกาสเปิดช่องให้เกิดความเสียหาย เสียประโยชน์ของส่วนรวมได้โดยง่าย หรือเป็นการเปิดโอกาสเปิดช่องให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน หรืออย่างน้อยที่สุดการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมนี้เป็นเหตุทำให้สาธารณชนเกิดความเคลือบแคลงสงสัย ไม่เชื่อมั่นว่าบุคคลดังกล่าวจะสามารถใช้ดุลยพินิจ ปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ได้โดยปราศจากอคติ

ประโยชน์ส่วนบุคคล

ประโยชน์ส่วนบุคคล หมายถึง การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว ญาติ เพื่อนหรือกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นต้น

ประโยชน์ส่วนรวม (ประโยชน์สาธารณะ)

ประโยชน์ส่วนรวม หรือ ประโยชน์สาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำใด ๆ ตามหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือ การรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐ

การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชน เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชนจะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

เจตนารมณ์ของหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์

1. เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะของรัฐเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากสถานการณ์ที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์
3. เพื่อเป็นหลักการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
4. บ่อเกิดแห่งปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม

ปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวมเกิดจากปัญหา 3 องค์ประกอบร่วมกัน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 มีผลประโยชน์ส่วนตัว (Private/personnel Interest)

องค์ประกอบที่ 2 มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย (Public/Official Duty and Responsibility)

องค์ประกอบที่ 3 มีการแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ (Interfering with Objective Judgement)

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยังได้เข้าไปพิจารณาดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในกิจการของรัฐเพื่อประโยชน์ของรัฐ แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้พิจารณาได้มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปแอบแฝงหรือได้นำประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการนำเอาการมีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ หรือการมีผลประโยชน์แอบแฝงหรือการนำความสัมพันธ์ส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการดำเนินการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของการดำเนินงานที่เป็นกิจการส่วนรวมของรัฐ เช่น การบริหารงานภาครัฐหรือในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐแล้ว การพิจารณาดำเนินการดังกล่าวข้างต้นของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้นำประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นงานในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินการที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบของหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์

1. ต้องมีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม
2. ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้นมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ของส่วนรวมอยู่ด้วย
3. บุคคลนั้น ๆ จะเป็นบุคลากรในภาครัฐ หรือภาคเอกชนก็ได้
4. ประโยชน์ส่วนตัวนั้นอาจจะเป็นผลประโยชน์ในรูปทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดก็ได้

5. ประโยชน์ส่วนตัวนั้นให้หมายความรวมถึงประโยชน์ของบุคคลอื่นที่ถือว่าเป็นประโยชน์ส่วนตัวด้วย
6. การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์มิได้หมายความว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันเสมอไป
7. การขัดกันแห่งผลประโยชน์โดยหลักการพื้นฐานเป็นเรื่องศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรม
8. ความผิดเกี่ยวกับเรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์อาจเป็นได้ทั้งการกระทำที่เป็นความผิดในตัวเอง (Mala in Se) หรือเป็นความผิดเพราะกฎหมายห้าม (Mala in Prohibita)

รูปแบบของการกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

การกระทำที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมสามารถจำแนกการกระทำออกเป็นรูปแบบต่างๆ ได้ ดังต่อไปนี้

1. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น อาจส่งผลต่อการตัดสินใจของเจ้าพนักงานของรัฐในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เช่น การรับของขวัญจากบริษัทที่เป็นคู่สัญญา หรือบริษัทขายยาหรืออุปกรณ์การแพทย์สนับสนุนค่าเดินทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ไปประชุมเรื่องอาหารและยาที่ต่างประเทศ หรือหน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากธุรกิจที่เป็นลูกค้าของหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งในการใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับของแถมหรือประโยชน์อื่นตอบแทน

2. การทำธุรกิจกับตนเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์ เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้งหรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำให้หน่วยงานของรัฐทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเอง หรือจ้างบริษัทของตนเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน

3. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-employment) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยบุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสาธารณะมาก่อนมักจะรู้ข้อมูลความลับ ขั้นตอนวิธีการทำงาน หรือมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ และใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้น หาประโยชน์ให้กับบริษัทและตนเอง เช่น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การอาหารและยา ลาออกจากงานราชการและไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา

4. การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) รูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ อาศัยตำแหน่งราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของ

ผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษานั้นสังกัดอยู่ หรือในกรณีที่เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของกรมสรรพากร ก็รับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

5. การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง เช่น ทราบว่ามีการตัดถนนผ่านบริเวณใด ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นในนามของภรรยา หรือทราบว่าจะมีการซื้อขายที่ดินเพื่อทำโครงการของรัฐ ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐในราคาที่สูงขึ้น

6. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าพนักงานของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการ ซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ กลับไปใช้ที่บ้านการนำรถยนต์ราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

7. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork-barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่ หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดตนเอง

8. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) เป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง หรืออาจจะเรียกว่า ระบบอุปถัมภ์พิเศษ เช่น การที่เจ้าพนักงานของรัฐใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

9. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น เจ้าพนักงานของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

10. การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมรูปแบบอื่น ๆ คือพฤติการณ์ของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมที่นอกเหนือจาก 9 รูปแบบดังกล่าว

ลักษณะของหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์

1. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ

กรณีตัวอย่าง คดีทุจริตการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข มีการยกเลิกประกาศราคากลางยา แล้วไม่จัดทำประกาศราคากลางยาฉบับใหม่ทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์ต่อเอกชน และภาครัฐต้องซื้อยาแพงเกินความเป็นจริง สั่งการ จูงใจ ชี้แนะ หรือสั่งการให้พรรคพวกของตนเองไปดำเนินการจูงใจ ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาล และแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์

จัดซื้อยาและเวชภัณฑ์จากบริษัทเอกชนที่เป็นพรรคพวกของตนเอง โดยการเรียกรับเงิน จากบริษัทเอกชนที่ขายยา และเวชภัณฑ์ที่เข้าเป็นคู่สัญญานั้น จำนวน 5,000,000 บาท

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำพิพากษาว่ามีความผิดตาม ป.อาญา ม.149 ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือ ไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ (เมื่อการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตาม ม. 149 ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้วจึงไม่ปรับบทลงโทษ ม. 157 ซึ่งเป็นบททั่วไปอีก) ลงโทษจำคุก 15 ปี

2. การทำธุรกิจกับตัวเอง หรือ เป็นคู่สัญญา

กรณีตัวอย่าง คำพิพากษาคดีที่ดินรัชดา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้มีคำพิพากษาว่านาย ท. ในฐานะนายกรัฐมนตรี เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน นาง พ.ซึ่งเป็นคู่สมรสของนาย ท.ได้เข้าเป็น คู่สัญญา หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาจะซื้อจะขาย และสัญญาซื้อขายที่ดินรัชดา กับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและ พัฒนาระบบสถาบันการเงิน โดยนาย ท. รู้เห็นยินยอมให้ นาง พ. เข้าทำสัญญาซื้อที่ดินพิพาทกับกองทุนฯ ด้วยการ ลงลายมือชื่อ พร้อมมอบหลักฐานสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประเภทข้าราชการการเมือง ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี เพื่อประกอบการทำสัญญา ย่อมถือว่าการเข้าทำสัญญานั้นเป็นการกระทำของนาย ท. เอง

ดังนั้น นาย ท. ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี จึงมีความผิดตามมาตรา 100 (1) วรรค 3 และ มาตรา 122 วรรค 1 ให้ลงโทษ จำคุก 2 ปี

3. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ

กรณีตัวอย่าง

1) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงสาธารณสุขไปเป็นผู้บริหารให้กับบริษัทผลิตยาหลังเกษียณอายุราชการ
2) ผู้บริหารระดับสูงของกรมประชาสัมพันธ์ไปเป็นผู้บริหารให้กับบริษัทผลิตรายการโทรทัศน์ซึ่งเป็นคู่สัญญากับกรมประชาสัมพันธ์

3) การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกษียณแล้วใช้อิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งใน หน่วยงานรัฐ รับเป็นที่ปรึกษาให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะสามารถติดต่อกับ หน่วยงานของรัฐได้อย่างราบรื่น

4. การทำงานพิเศษ

กรณีตัวอย่าง

1) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร รับจ้างทำบัญชีและยื่นแบบแสดงรายการให้บริษัทที่ ต้องถูกตรวจสอบ

2) เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทคู่แข่ง

3) การที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ แต่เอาเวลาไปรับงานพิเศษอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

5. การรู้ข้อมูลภายใน

กรณีตัวอย่าง

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐรู้ข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้านจึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าว เพื่อขายให้กับราชการในราคาที่สูงขึ้น

2) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการจ่ายโทรคมนาคม ได้ทราบคุณลักษณะเฉพาะ (Spec) ของวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคม แล้วแจ้งข้อมูลให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จักเพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

6. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

กรณีตัวอย่าง ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตให้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลของสถานพินิจฯ จึงเป็นเจ้าของพนักงานซึ่งมีหน้าที่จัดการหรือรักษารถยนต์ส่วนบุคคลซึ่งเป็นทรัพย์สินของสถานพินิจฯ ได้มีคำสั่งให้พนักงานขับรถใช้รถยนต์ส่วนบุคคลรับส่งระหว่างที่พักกับที่ทำงานเป็นประจำ และให้พาไปทำธุระส่วนตัวในวันหยุด

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกระทำความดังกล่าวเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ ฐานเป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตาม ป.อาญา ม. 151 และ ม. 157 จึงพิพากษาให้จำคุก 5 ปี

7. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง

กรณีตัวอย่าง การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อทำโครงการตัดถนนหรือสร้างสะพานในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลตนเองเป็นชื่อสะพานและถนนนั้น เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของสิ่งสาธารณะ

กรณีตัวอย่าง คดีใช้งบหลวงทำป้ายเพื่อประชาสัมพันธ์ส่วนบุคคล สำนักตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบงบการเงินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้เบิกจ่ายเงินงบประมาณเป็นค่าจ้างจัดทำป้ายผ้าไว้นิลประชาสัมพันธ์ จำนวน 3 ผืน ที่มีข้อความว่า "พุดนั่ม ยิ้มหวาน บริการดี สืบสานปีใหม่ไทยห่วงใยพี่น้องชาวสกล" พร้อมชื่อ ตำแหน่ง และรูปของตนเอง เป็นเงิน 30,240 บาท เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์

เป็นการไม่ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท 0808.2/ ว 2025 ลว. 20 มิ.ย. 2549 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 4 ที่กำหนดว่า การจัดทำงบประมาณตามแผนงานหรือโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการจัดทำโครงการที่ใช้จ่ายงบประมาณในลักษณะที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนไม่สมควรตั้งงบประมาณในลักษณะฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นหรือตั้งงบประมาณในลักษณะเป็นการประชาสัมพันธ์ส่วนบุคคล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด โดยมีข้อสรุปว่าไม่เอาผิดนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด และได้ส่งรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงไปยังกรมบัญชีกลาง ซึ่งกรมบัญชีกลางมีความเห็นว่ารูปแบบและข้อความของป้าย เป็นลักษณะของการประชาสัมพันธ์ตนเอง ซึ่งไม่ได้แสดงถึงรูปแบบของงานและกำหนดระยะเวลาการจัดงาน อีกทั้งไม่มีภาพกิจกรรมที่สามารถสื่อถึงกิจกรรมการจัดงานประเพณีสงกรานต์ได้ จึงมีคำสั่งให้خذใช้ค่าสินไหมทดแทน ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้อุทธรณ์คำสั่งของกรมบัญชีกลาง ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอุทธรณ์แล้ว วินิจฉัยยืนตามความเห็นของกรมบัญชีกลาง นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของกรมบัญชีกลาง

บทสรุปคดีใช้บทลงโทษทำป้ายเพื่อประชาสัมพันธ์ส่วนบุคคลนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม พ.ร.บ. ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 คดีหมายเลขแดงที่ อ.185/2559

8. การใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง

กรณีตัวอย่าง นาย A. เป็นหนึ่งในกรรมการสรรหา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่สรรหาหรือคัดเลือกผู้สมัครเพื่อจะมาดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง และภรรยาของนาย A ได้สมัครเข้ารับการสรรหาในตำแหน่งดังกล่าวด้วย กรณีเช่นนี้ นาย A ในฐานะกรรมการสรรหา ย่อมมีหน้าที่คัดสรรผู้ที่เหมาะสมและดีที่สุดเพื่อมาดำรงตำแหน่ง แต่นาย A มีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ด้วยในขณะเดียวกัน สถานการณ์เช่นนี้ ประชาชนย่อมระแวงสงสัยได้ว่า นาย A จะไม่ใช่ดุลยพินิจเลือกผู้ที่เหมาะสมและดีที่สุดเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

กรณีตัวอย่าง โจทก์ฟ้องนาย ธ. จำเลยที่ 1 ขณะนั้นในฐานะอธิบดี ดีเอสไอ ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ด้วยการโยกย้ายโจทก์ ซึ่งขณะนั้นเป็น ผบ.สำนักคดีทรัพย์สินทางปัญญา ดีเอสไอ ไปเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคดี ซึ่งมีระดับต่ำกว่าตำแหน่งเดิมอันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลชั้นต้น พิพากษาว่า นาย ธ. จำเลยที่ 1 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ให้จำคุก 2 ปี

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็น นาย ธ. มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ประกอบ 83 ให้จำคุก 2 ปี แต่เนื่องจากนาย ธ. รับราชการมาหลายปี เคยทำคุณงามความดีต่อบ้านเมือง ไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เห็นสมควรรอการลงโทษจำคุกให้แก่ นาย ธ. 2 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามศาลชั้นต้น

ศาลฎีกาวินิจฉัยเห็นว่านาย ธ. เสนอย้ายโจทก์ด้วยความเห็นขัดแย้งในสำนวนคดี ซึ่งการเสนอย้ายนั้นไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยการเสนอย้ายโจทก์ไปดำรงตำแหน่งที่ต่ำกว่าเดิมก็เห็นได้ว่าเป็นการใช้อำนาจถ่วงถ่วงส่วนตัว มากกว่าที่จะคำนึงถึงประโยชน์ราชการ จึงเป็นการกระทำผิดตามฟ้องของโจทก์ และพฤติการณ์นับว่าเป็นเรื่องร้ายแรงไม่สมควรให้รอการลงโทษ จึงพิพากษาแก้เป็น จำคุก เป็นเวลา 1 ปี โดยไม่รอลงอาญา

9. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น

กรณีตัวอย่าง นาย A. เป็นหัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งในจังหวัดได้รู้จักสนิทสนมกับ นาย B. หัวหน้าส่วนราชการอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเดียวกัน นาย A. จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชาย คือ นาย C. เข้ารับราชการภายใต้สังกัดของ นาย B.

การรับมือกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์

1. วิธีที่ดีที่สุดในการจัดการกับเรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์ก็คือ การไม่อยู่ในสถานการณ์การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมเสียตั้งแต่ต้น การหลีกเลี่ยงสถานการณ์การขัดกันแห่งผลประโยชน์ ถ้าสามารถหลีกเลี่ยงได้ เป็นวิธีการรับมือกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ที่ดีที่สุด อาทิ นาย ก. อธิบดี ไม่พียงให้บริษัทของภริยามาประมูลก่อสร้างอาคารในกรมที่ตนกำกับดูแลอยู่ หรือ นาย ก. ไม่พียงรับหน้าที่เป็นกรรมการสรรหา หากภริยานาย ก. ประสงค์จะสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่นาย ก. เป็นกรรมการสรรหา หรือหากนาย ก. ประสงค์จะเป็นกรรมการผู้มีหน้าที่คัดเลือกและอนุมัติรายชื่อบุคคลผู้สมควรได้เข้ารับการศึกษาภริยานาย ก. ก็ไม่พียงสมัครหรือรับการเสนอชื่อเพื่อศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวในขณะที่นาย ก. เป็นกรรมการอยู่เป็นต้น

2. ในกรณีที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยง หรือไม่ทราบ หรือไม่ได้ตระหนักตั้งแต่เบื้องต้นว่าตนตกอยู่ในสถานการณ์การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรหยุดดำเนินการและไม่ร่วมพิจารณา วินิจฉัยหรือลงมติในประเด็นที่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น ถ้าสามารถกระทำได้โดยไม่เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม อาทิ นาย ก. กรรมการธนาคาร พึงออกจากห้องประชุมไม่ร่วมพิจารณา วินิจฉัยและลงมติในการอนุมัติ หรือไม่อนุมัติการให้สินเชื่อแก่บริษัทของตนเอง และต้องไม่กระทำการใด ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจอย่างอิสระของกรรมการอื่น ๆ

3. ในกรณีที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมได้ และไม่แน่ใจว่าในสถานการณ์เช่นนั้นควรดำเนินการอย่างไร ควรจะร่วมพิจารณาวินิจฉัย ลงมติหรือไม่ อย่างไร ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรต้องแจ้ง ประกาศหรือเปิดเผยข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป หรือต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใส เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจ และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรจะ ดำเนินการประการใดต่อไป ควรหลีกเลี่ยงการวินิจฉัย ตัดสินใจ หรือใช้ดุลยพินิจในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่อย่างไร และไม่ว่ากรณีใด ๆ ต้องพึงระมัดระวังการใช้อำนาจหน้าที่ไม่ให้มีผลเป็นการแทรกแซง ไม่ว่าโดยตรงและโดยอ้อม ต่อการใช้ดุลยพินิจของบุคคลอื่น ฯลฯ

4. ในกรณีที่ต้องพิจารณา วินิจฉัย ลงมติในเรื่องที่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ให้พิจารณาวินิจฉัย ลงมติไปโดยยึดหลักเหตุผล โปร่งใส เปิดเผย สามารถอธิบายและพร้อมตอบคำถามข้อสงสัยแก่สาธารณะ

5. ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติ ตามกฎหมายดังกล่าว

บทที่ 2

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

2.1 กฎหมายที่กำหนดเรื่องขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้เป็นการเฉพาะ

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 126 นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(1) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(2) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(3) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(4) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้น ดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ด้วยทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (2) หรือ (3) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าวภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา 127 ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ เป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์ และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการีผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการ เป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 129 การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

หมวด 11 บทกำหนดโทษ

มาตรา 168 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 126 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือ ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา 126 วรรคสอง ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐนั้นรู้เห็นยินยอมด้วย เจ้าพนักงานของรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 169 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 128 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือ ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 170 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 127 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา 194 บรรดาระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือมติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ออกมายกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง

การดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วโดยชอบก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้การดำเนินการดังกล่าว มีผลต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 195 ในระหว่างที่ยังไม่มีการออกประกาศตามมาตรา 126 (2) และ (3)ให้นำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนการถือหุ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรีมาใช้บังคับกับประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกาศกำหนดโดยอนุโลม จนกว่าจะมีการออกประกาศตามมาตรา 126 (2) และ (3) ดังกล่าว

การนับระยะเวลาตามมาตรา 126 วรรคสี่ สำหรับประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระหรือเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกาศกำหนดที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ให้นับระยะเวลาตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

2. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้อำนาจในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้อำนาจตามมารยาทที่ปฏิบัติกันสืบมา

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ 4 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(1) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

(2) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(3) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ 6 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวนั้นไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันที

ข้อ 7 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์

นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาท้องถิ่นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ 8 หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศฉบับนี้ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

2.2 กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับเรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้เป็นการเฉพาะ

กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรุงเทพมหานคร พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมไว้ ดังนี้

หมวด 2 การบริหารกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 สภากรุงเทพมหานคร

มาตรา 22 สมาชิกสภากรุงเทพมหานครต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดใน ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัท ซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

มาตรา 23 สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลงด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(5) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา 22 หรือ มาตรา 51 วรรคสาม

ส่วนที่ 2 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มาตรา 51 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครหรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือตามนโยบายของรัฐบาล

(2) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้นนอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์หรือบริษัทปฏิบัติกับบุคคลในธุรกิจการงานตามปกติ

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่ กรุงเทพมหานคร หรือมีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับหรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นการต่างตอบแทนหรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่ ในส่วนที่เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัดอยู่ก่อนได้รับการเลือกตั้ง

บทบัญญัติตามมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญหรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครรับเงินตอบแทน เงินค่าเบี้ยประชุม หรือเงินอื่นใดเนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการ ของรัฐสภาหรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร หรือสภากรุงเทพมหานครหรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่ได้รับ แต่งตั้งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง ให้นำความใน (2) และ (3) มาใช้บังคับแก่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 52 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(5) กระทำการอันต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 51

บทที่ 3

แนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

1. ขณะก่อนเข้ารับตำแหน่ง หรือ ก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับบุคคลผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อทราบว่าตนจะต้องเข้ารับตำแหน่ง หรือได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งควรตรวจสอบว่าได้ทำธุรกิจ หรือประกอบกิจการ ทำการค้าใด ๆ กับหน่วยงานของรัฐไว้หรือไม่ โดยตรวจสอบในเบื้องต้นว่า ตนเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่ตนจะต้องเข้ารับตำแหน่งหรือได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ตนจะต้องเข้ารับตำแหน่งหรือได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ ได้รับสัมปทานหรือคงถัวซึ่งสัมปทานใด ๆ จากรัฐหรือไม่ หรือมีกรณีเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็น กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือ ตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่ตนจะต้องเข้ารับตำแหน่งหรือได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่

นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาควรตรวจสอบข้อมูลบุคคลผู้ที่จะเข้ารับตำแหน่งหรือได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าบุคคลดังกล่าวนั้นได้ทำธุรกิจ หรือประกอบกิจการ ทำการค้าใด ๆ ในลักษณะที่หากเข้ารับ ตำแหน่งหรือได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพอาจเกิดการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้ดุลยพินิจ ปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใด อย่างหนึ่งได้อย่างเป็นกลาง อย่างตรงไปตรงมา เพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หน่วยงาน หรือองค์กรได้อย่าง เต็มที่หรือไม่

2. การปฏิบัติหน้าที่ขณะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินการใด ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้อง พิจารณาตนเองว่ามีปัจจัย หรือสถานการณ์ สภาวะการณ์ใดซึ่งโดยสภาพอาจเกิดการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม และอาจเป็นเหตุให้ไม่สามารถใช้ดุลยพินิจ ปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใด อย่างหนึ่งได้อย่างเป็นกลาง อย่างตรงไปตรงมา เพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หน่วยงาน หรือองค์กรหรือไม่ และหลีกเลี่ยงไม่ให้ตนมีปัจจัย หรือสถานการณ์ สภาวะการณ์เสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนดังกล่าว เพราะวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ก็คือ การหลีกเลี่ยงปัจจัย หรือสถานการณ์ สภาวะการณ์ใดซึ่งโดยสภาพอาจเกิดการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม แต่ในกรณีที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์การดังกล่าวได้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นควรหยุดการพิจารณา

ดำเนินการในประเด็นที่มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น และแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป และอาจมีการชี้แจงต่อสาธารณะเพื่อแสดงความโปร่งใส และเจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ควรศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ของรัฐนอกจากจะพิจารณาตนเองว่ามีปัจจัย หรือสถานการณ์ สภาวะการณ์ใดซึ่งโดยสภาพอาจเกิดการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงคู่สมรสของตนไม่ให้มีการดำเนินกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 126 บัญญัติไว้ นอกจากนี้ คู่สมรสให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

3. การปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการรับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด

การปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่เมื่อมีผู้นำของขวัญ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดมาให้ ต้องปฏิบัติดังนี้

1. ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ เป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อยกเว้น การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการีผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุกรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้อีกในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้อีกตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(1) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุกรม

(2) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(3) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป การรับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เข้าข่ายยกเว้น เช่น การรับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท หรือที่มิใช่เป็นการรับทรัพย์สินจากญาติ หรือจากการรับทรัพย์สินที่เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ที่มิใช่หัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า กรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานฯ) ผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดมาแล้ว จะต้องดำเนินการดังนี้

1. ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล

2. ต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดในทันทีที่สามารถกระทำได้

3. เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุด วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

4. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุด มีคำสั่งไม่ให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้ในทันที แต่ในกรณีที่ไม่สามารถคืนได้เพราะเหตุใดๆก็ตาม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่ได้รับทรัพย์สินฯ ต้องส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ฯ ให้กับหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐได้คืนหรือได้ส่งมอบแล้วให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว

5. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้ผู้รับฯ แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงในทันทีที่สามารถทำได้เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับทรัพย์สินไว้ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในทันทีที่สามารถทำได้ เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น

เพื่อวินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่และในกรณีที่มีคำสั่งไม่ให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้ในทันที แต่ในกรณีที่ไม่สามารถคืนได้เพราะเหตุใดๆก็ตาม ให้เจ้าหน้าที่

ของรัฐผู้ที่ได้รับทรัพย์สินฯ ต้องส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ฯ ให้กับหน่วยงานที่ตนสังกัดโดยเร็ว และเมื่อได้คืนหรือได้ส่งมอบแล้วให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว

4. กรุงเทพมหานครได้กำหนดนโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) และกำหนดแนวทางปฏิบัติตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมสุจริตในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนจากการปฏิบัติหน้าที่ และป้องกันการทุจริต เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานที่ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร ทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร งดรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิด หรือผลประโยชน์อื่นใด ตลอดจนการรับเลี้ยงอาหารจากบุคคลภายนอกผู้มาติดต่อกับกรุงเทพมหานครทั้งก่อนปฏิบัติหน้าที่ ขณะปฏิบัติหน้าที่ และหลังปฏิบัติหน้าที่

2. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร งดให้ของขวัญและของกำนัลทุกชนิดแก่บุคคลภายนอกผู้มาติดต่อกับกรุงเทพมหานครทั้งก่อนปฏิบัติหน้าที่ ขณะปฏิบัติหน้าที่ และหลังปฏิบัติหน้าที่

3. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร ต้องไม่แสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งของขวัญและของกำนัลทุกชนิด หรือผลประโยชน์อื่นใด ทั้งก่อนปฏิบัติหน้าที่ ขณะปฏิบัติหน้าที่ และหลังปฏิบัติหน้าที่

4. การแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามประเพณีนิยม ควรใช้วิธีการแสดงออกด้วยการลงนามในบัตรอวยพร สมุดอวยพร บัตรแสดงความเสียใจ หรือใช้สื่อสังคมออนไลน์ แทนการให้สิ่งของ

5. ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ในสังกัดให้ประพฤติดี ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องและเคร่งครัด พร้อมทั้งยื่นหยัดการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

6. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่แจ้งให้บุคคลภายนอกทราบถึงนโยบายดังกล่าวอย่างทั่วถึง

7. การดำเนินการใด ๆ ตามนโยบายนี้ ให้ใช้แนวปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ ตลอดจนแนวปฏิบัติอื่นใดที่กรุงเทพมหานครเห็นสมควรกำหนดในภายหลังเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายนี้

แนวทางปฏิบัติตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ของกรุงเทพมหานครฉบับนี้ใช้บังคับแก่ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร

ข้าราชการกรุงเทพมหานคร หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง ให้รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนของกรุงเทพมหานครหรือจากเงิน งบประมาณหมวดเงินเดือนของรัฐบาลที่ให้แก่กรุงเทพมหานคร และกรุงเทพมหานครนำมาจัดเป็น เงินเดือนของข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร

บุคลากรกรุงเทพมหานคร หมายความว่า ลูกจ้างกรุงเทพมหานครและพนักงานกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร

ผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานให้กับกรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ กำหนดการปฏิบัติงานที่มีลักษณะประจำ มีลักษณะชั่วคราวหรือมีกำหนดเวลาการปฏิบัติงานซึ่งไม่เกินปีงบประมาณ โดยได้รับค่าจ้าง ค่าตอบแทน เนื่องด้วยการปฏิบัติงานนั้น นอกจากนี้ให้หมายความรวมถึงผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเหมาบริการรายบุคคลตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐโดยอนุโลมด้วย

ของขวัญ หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรี ให้เป็นรางวัล ให้โดยเสน่หา ให้เพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการได้รับบริการ หรือการรับการฝึกอบรม หรือการรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินหรือสิ่งของให้ในภายหลัง

ทรัพย์สิน หมายความว่า ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลด้วย

ของกำนัล หมายถึง สิ่งของที่นำไปให้แก่ผู้ที่รักและนับถือ

มาตรการกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามนโยบาย

1. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร ต้องปฏิบัติตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) โดยเคร่งครัด

2. ในกรณีมีการกล่าวหาหรือสงสัยว่าข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) แต่มิได้เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง หรือเป็นความผิดทางอาญา ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้มีอำนาจ แล้วแต่กรณี ดำเนินการว่ากล่าวตักเตือน หรือสั่งให้ผู้นั้นได้รับการพัฒนา หรือดำเนินการตามกระบวนการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร

มาตรการติดตามตรวจสอบการรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิด

1. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร และผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร งดการรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิด หรือผลประโยชน์อื่นใด จากการปฏิบัติหน้าที่ทุกกรณี รวมถึงมีหน้าที่แจ้งให้บุคคลภายนอกทราบถึงประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

2. กรณีที่มีความจำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องรับของขวัญและของกำนัล และไม่สามารถส่งคืนเจ้าของได้ ให้แต่ละหน่วยงานมอบหมายผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการจัดทำรายงานการรับของขวัญของกำนัล หรือผลประโยชน์อื่นใด โดยใช้แบบรายงานการรับของขวัญและของกำนัล หรือผลประโยชน์ อื่นใด ที่กำหนดไว้แนบท้ายแนวทางปฏิบัติฯ นี้ และมอบหมายผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้พิจารณาการรายงาน และให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการรวบรวมสิ่งของดังกล่าว นำไปบริจาคให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เพื่อการกุศล หรือสาธารณประโยชน์ หรือดำเนินการตามที่ผู้บังคับบัญชาพิจารณาต่อไป เว้นแต่กรณีเป็นของบริโภค ให้เป็นดุลยพินิจของหัวหน้าส่วนราชการที่ได้รับในการบริหารจัดการ กรณีปฏิทิน ไดอารี่ หรือสิ่งของอื่นๆ ที่ใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานสามารถรับเป็นของส่วนตัวได้ ทั้งนี้ เมื่อหน่วยงานจัดทำแบบรายงานการรับของขวัญและของกำนัล หรือผลประโยชน์อื่นใด ตามประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) และดำเนินการตามข้อพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ให้หน่วยงานนำส่งแบบรายงานการรับของขวัญและของกำนัล หรือผลประโยชน์อื่นใด ไปยังศูนย์ปฏิบัติการติดตามการต่อต้านการทุจริตของกรุงเทพมหานคร (ศตท.กทม.) เพื่อรวบรวมและรายงานผลการดำเนินการตามนโยบายต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในรอบ 6 เดือน และ 12 เดือน ต่อไป

3. กรณีเป็นการรับของขวัญ ของที่ระลึก ระหว่างหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร หรือระหว่างหน่วยงานของกรุงเทพมหานครกับหน่วยงานของรัฐ ของขวัญ ของที่ระลึกจะต้องเป็นทรัพย์สินของกรุงเทพมหานคร โดยผู้รับของขวัญ ของที่ระลึก จะต้องจัดทำแบบรายงานการรับของขวัญ ของที่ระลึก ที่กำหนดไว้แนบท้ายแนวทางปฏิบัติฯ นี้ โดยให้แต่ละหน่วยงานมอบหมายผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษา และให้หน่วยงานนำส่งแบบรายงานการรับของขวัญ ของที่ระลึก ไปยังศูนย์ปฏิบัติการติดตามการต่อต้านการทุจริตของกรุงเทพมหานคร (ศตท.กทม.) เพื่อรวบรวมและรายงานผลการดำเนินการตามนโยบายต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในรอบ 6 เดือน และ 12 เดือน ต่อไป

ช่องทางร้องเรียน แจ้งเบาะแส

ทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ และร้องเรียนด้วยตนเองได้ที่สำนัก หรือสำนักงานเขตหรือส่วนราชการในสังกัดสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร หรือช่องทางเฉพาะอื่นใดตามที่แต่ละหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร กำหนด

มาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียน/แจ้งเบาะแส การรักษาความลับ

1. มาตรการคุ้มครองดูแลแก่ผู้ที่ถูกคุกคามหรือถูกกลั่นแกล้งจากผลของการให้ข้อมูลหรือเป็นพยานหรือถูกร้องเรียนอย่างไม่เป็นธรรมในเรื่องการปฏิบัติตามนโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ให้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 กรณีบัตรสนเท่ห์ไม่ลงลายมือชื่อ ที่อยู่ ตำแหน่ง ไม่รับไว้พิจารณา เว้นแต่มีการระบุหลักฐานปรากฏชัดแจ้งตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น

1.2 กรณีผู้ร้องเรียนโดยระบุชื่อตำแหน่ง ที่อยู่ของผู้ร้องเรียน เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องให้ถือเป็นความลับทางราชการ แล้วส่งสำเนาโดยปิดชื่อผู้ร้องเรียนให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวโทษทำการสืบสวนทางลับว่ามีมูลความจริงเพียงใดหรือไม่ ถ้าเห็นว่า

-กรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยให้ยุติเรื่องแล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับเรื่องทราบ กรณีผู้ร้องเรียนเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร นำความเท็จมาร้องเรียนให้ดำเนินการทางวินัย ถ้าเป็นข้าราชการต่างสังกัด กระทรวง ทบวง กรม ให้รายงานข้อเท็จจริงให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของผู้ร้องเรียนทราบ เพื่อใช้ดุลพินิจสั่งการตามสมควรต่อไป ถ้าเป็นบุคคลภายนอกหรือผู้ถูกคุกคามหรือผู้ถูกร้องเรียนต้องการดำเนินคดีอาญา โดยประสานสำนักงานกฎหมายและคดีเป็นผู้ช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ ปกป้อง ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการกลั่นแกล้งกัน

-กรณีมีมูลและเป็นความผิดทางกฎหมายให้ดำเนินคดีอาญา ถ้าปรากฏมีมูลความจริงเป็นความผิดทางวินัยให้ดำเนินการสอบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ข้อบังคับกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารทรัพยากรบุคคลของลูกจ้างกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2562 หรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี

1.3 ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจสั่งการตามที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครอง ผู้ร้อง พยานบุคคลที่ให้ข้อมูลในการสืบสวนสอบสวน อย่าให้ต้องรับภัยหรือความไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจเนื่องมาจากการร้องเรียน การเป็นพยานหรือการให้ข้อมูลนั้น

2. มาตรการป้องกันผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชัน ให้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแจ้งในเบื้องต้นให้ถือเป็นความลับทางราชการให้ปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพหรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวผู้แจ้งได้ แล้วดำเนินการสืบสวนทางลับว่ามีมูลความจริงเพียงใดหรือไม่

2.2 ในการดำเนินการตามขั้นตอนสืบสวนในทางลับเพื่อหาข้อเท็จจริง หากปรากฏว่าผู้แจ้งเบาะแสเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร ผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร ข้าราชการต่างสังกัด กระทรวง ทบวง กรม หรือบุคคลภายนอกได้ให้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อกรุงเทพมหานครอย่างยิ่ง ผู้แจ้งพึงมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตอบแทนตามสมควร เช่น ความชอบหรือประกาศเกียรติคุณ แล้วแต่กรณีเป็นการพิเศษ หากปรากฏภายหลังว่า ผู้แจ้งเบาะแสได้แจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ถ้าเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ข้อบังคับกรุงเทพมหานครว่าด้วยการบริหารทรัพยากรบุคคลของลูกจ้างกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2562 หรือข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ถ้าเป็นข้าราชการต่างสังกัด กระทรวง ทบวง กรม ให้รายงานผู้บังคับบัญชาผู้แจ้งเบาะแสทราบเพื่อใช้ดุลพินิจสั่งการตามสมควร ถ้าเป็นบุคคลภายนอกและผู้เสียหายต้องการดำเนินคดีอาญา โดยประสานสำนักงานกฎหมายและคดี เป็นผู้ช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ ปกฤษา

3. มาตรการคุ้มครองดูแลแก่ผู้ที่ถูกคุกคามหรือถูกกลั่นแกล้ง กรณีมีการร้องเรียนผ่านสื่อ ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือ E-mail Address ของกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการดังนี้

3.1 กรณีผู้ร้องเรียนไม่ระบุชื่อ ที่อยู่ ไม่รับไว้พิจารณา เว้นแต่มีการระบุหลักฐานปรากฏชัดแจ้งตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น

3.2 กรณีผู้ร้องเรียนระบุชื่อ ที่อยู่ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบรายงานตามลำดับชั้นถึงผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจ และให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยหรือไม่

-กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง และได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้ส่งลงโทษตามควรแก่กรณีโดยไม่ตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้ ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน กรณีเป็นความผิดทางกฎหมายให้ดำเนินคดีทางอาญา

- กรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ยุติเรื่อง

3.3 กรณีผู้ร้องเรียนเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร บุคลากรกรุงเทพมหานคร หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกรุงเทพมหานคร นำความเท็จมาร้องเรียน ให้ดำเนินการทางวินัย ถ้าเป็นข้าราชการต่างสังกัด กระทรวง ทบวง กรม ให้รายงานข้อเท็จจริงให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของผู้ร้องเรียนทราบ เพื่อใช้ดุลพินิจสั่ง

การตามสมควรต่อไป ถ้าเป็นบุคคลภายนอกและผู้ถูกคุกคามหรือผู้ถูกรังเรียนต้องการดำเนินคดีอาญา โดยประสานสำนักงานกฎหมายและคดีเป็นผู้ช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ ปกษา ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการกลั่นแกล้งกัน

3.4 กรณีผู้ร้องเรียนให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นผลดียิ่งต่อผู้ร้องเรียนพึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนตามสมควร เช่น ความชอบหรือประกาศเกียรติคุณ แล้วแต่กรณีเป็นการพิเศษ

3.5 กรณีการสอบสวนถึงที่สุด หากปรากฏว่าผู้ถูกคุกคามหรือผู้ถูกกลั่นแกล้งทางสื่อมิได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้นั้นแจ้งเป็นหนังสือขอให้บรรณาธิการหรือผู้เกี่ยวข้องของสื่ออื่น ๆ ลงพิมพ์หรือกระทำการใด ๆ ซึ่งแก้หรือปฏิเสธเรื่องนั้น โดยการแก้หรือลงพิมพ์เรื่องดังกล่าวให้ทำเมื่อได้รับหนังสือทันที ถ้าไม่ดำเนินการผู้นั้นมีสิทธิดำเนินการทางแพ่งและทางอาญาต่อไป

4. ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ อาจเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

4.1 โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

4.2 นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, คู่มือการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา 126 และมาตรา 127 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 (กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563)